

Mapování potřeb odvětví kulturních a kreativních průmyslů MUZEJNICTVÍ

Materiál zpracován na základě zadání Institutu umění v rámci výzkumného projektu Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR (2011-2015).

Potřeby/priority svého oboru definovali vybraní zástupci dle následující šablony:

a) **Stručné označení tématu potřeby/priority** - dle tematických okruhů¹:

- Podpora zvýšení konkurenceschopnosti (podpora podnikání),
- Podpora vzdělávání, dovedností a celoživotního učení
- Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil
- Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací
- Zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií
- Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích
- Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení a řízení rizik
- Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů
- Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě
- Posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy

b) **Zdůvodnění důležitosti dané potřeby/priority** – proč by mělo být dané téma - priorita – potřeba podporována, případně doložte příklady z praxe, daty, odkazy na data, analýzy apod.

c) **Jak by mohla být daná potřeba/priorita podporována** – např. návrh konkrétního programu či projektu, který by mohl být strategicky podpořen z veřejných či jiných zdrojů (včetně strukturálních fondů)

d) **Kdo by mohl projekty (program) realizovat** (např. ministerstvo, město, veřejná či státní agentura, základní, střední či vysoká škola, zastřešující organizace, jiná konkrétní organizace) a **jaké jsou cílové skupiny podpory** (např. podnikatelé, studenti, zaměstnanci apod.)

e) Pokuste se formulovat **indikátory pro vyhodnocení konkrétních projektů, programů** (např. počet osob/podniků zapojených do projektu/programu, počet nově vzniklých firem/podnikatelů, počet odběratelů newsletteru, počet vyškolených osob, počet studentů, kteří absolvují daný projekt/program apod.)

¹ Jedná se o tematické cíle návrhu jednotného strategického rámce 2014 -2020 Evropské komise (Thematic Objectives of the Commission's proposal for the Common Strategic Framework 2014–2020)

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part2_en.pdf

Stanovisko AMG – Definování priorit OBORU MUZEJNICTVÍ, které by měly být podporovány v rámci strukturálních fondů EU

Verze: červen 2013
Autoři: Anna Komárková

V minulém období bylo možné v rámci oboru muzejnictví využívat zejména dva programy – Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF). Muzea a galerie, resp. další kulturní instituce se často musely se svými projekty vtěsnat do grantových témat vypsanych v rámci OP – řada aktivit nebyla v podmínkách a programech definována. Je tedy nyní nanejvýš žádoucí specifikovat požadavky pro jednotlivé oblasti kultury, včetně specifické činnosti pamětových institucí jako jsou muzea či galerie, ale také knihovny, archivy atd. Možnost vyjádřit se k předkládanému materiálu je tedy vedením AMG velmi vítána. Muzejní instituce mají v regionech často jedinečnou pozici jako místa pro setkávání místní komunity, rozvíjení mezilidských a mezigeneračních vztahů, jako nositelé a zprostředkovatelé kultury-kulturní tradice s možností nabízet širokou škálu kulturních, vzdělávacích a dalších volnočasových aktivit.

A) Podpora zvýšení konkurenceschopnosti (podpora podnikání)

- Budování kapacit (podpora podnikání): poradenství a vzdělávání k získání kompetencí v oblastech strategického obchodního plánování, marketingu, managementu, projektového řízení, finančnictví, znalosti trhu, IKT, duševních práv, jazykového vybavení apod.
- Podpora zprostředkovatelů (zastřešující a profesní organizace, agentury, manažeři, agenti, kurátoři...), kteří jsou schopni pro představitele KKP zajistit odpovídající prezentaci, financování, marketing, odbyt produktů a služeb
- Přístup k financím: systém bankovních záruk, podpora vzniku nových metod financování (finanční inženýring)
- Export a internacionalizace: účast na veletrzích, festivalech; podpora budování a řízení značek, využití KKP pro branding České republiky

B) Podpora vzdělávání, dovedností a celoživotního učení

- Podpora alternativních výukových metod zaměřených na rozvoj individuální kreativity
- Zvýšení účasti a zapojení žáků a studentů do uměleckých aktivit
- Cílené propojování uměleckého vzdělávání s technologickým (experimentální umělecké laboratoře, nové výukové obory, například vzdělávání vývojářů videoher a speciálních vizuálních efektů pro film)
- Cílené propojování uměleckého vzdělávání s důkladným osvojováním si obchodních dovedností
- Povzbuzování kreativních partnerství (zapojení umělců do vzdělávacích projektů)
- Podpora projektů propojujících umělecké školy a soukromý sektor - podniky (konzultační služby, stipendia, vouchery)
- Podpora partnerství mezi jednotlivými stupni uměleckých škol

- Podpora partnerství mezi uměleckými školami a veřejnými a neziskovými institucemi
- Podpora a zkvalitňování vzdělávání osob pracujících v nekreativních profesích v oblasti kreativních průmyslů – například administrátoři, marketéři, manažeři, produkční a podobně
- Podpora interkulturních kompetencí
- Podpora vzdělávání v oblasti arts managementu
 - Program je žádoucí využít i pro oblast muzejnictví – možnými příjemci podpory v rámci strukturálních fondů by pak měly být všechny typy organizací (příspěvkové organizace, soukromá muzea atd.) – to platí obecně v rámci celého materiálu
 - Akreditované vzdělávací programy/projekty – rozvoj kompetencí, rozvíjení jazykových dovedností zaměstnanců muzeí a galerií, celoživotní vzdělávání v oblasti ochrany movitého či nemovitého kulturního dědictví
 - V současnosti chybí možnost zvyšování kvalifikace v rámci akreditovaných vzdělávacích programů mimo školský systém (pro zaměstnance muzeí) – není možné se dále vzdělávat, resp. systém vzdělávání v současnosti umožňuje zvyšování kvalifikace pouze v rámci vysokoškolského studia (formou kombinovaného studia), v oblasti paměťových institucí existují vzdělávací programy – např. dvouleté rekvalifikační studium památkové péče, knihovnický rekvalifikační kurz. Rekvalifikační kurzy jsou však určeny pro zájemce o studium mimo příslušný obor – není tedy možné, aby např. knihovník již s knihovnickým vzděláním takový kurz absolvoval.
 - V rámci oboru muzejnictví existuje již jedenáctým rokem Škola muzejní propedeutiky, kterou za finanční podpory MK ČR pořádá každoročně Asociace muzeí a galerií ČR – tento jednoletý kurz však není akreditovaný jako kurz rekvalifikační, ale je určen především pro zaměstnance muzeí a galerií, resp. zástupce zřizovatelů těchto institucí
 - Bylo by vhodné připravit projekt týkající se dalšího vzdělávání pro management muzeí a galerií – rozvoj kompetencí a specifických dovedností
 - Podpora společných projektů muzeí a škol, podpora statutu kulturních organizací jako výukového místa, podpora dalšího vzdělávání v oblasti muzejní pedagogiky

C) Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil

- Podpora dalšího vzdělávání v kulturních organizacích (jazykové kurzy, marketing, management, znalost informačních a komunikačních technologií a další) - viz komentář výše
- Rekvalifikační kurzy
- Podpora spolupráce škol se soukromým a veřejným sektorem (stáže, vouchery)
 - Chybí zde stále provázanost školského systému s reálným prostředím, resp. poptávkou firem/kulturních organizací; školský systém by měl zrcadlit skutečnou potřebu na trhu pracovních míst, aby zde pokud možno odpovídala nabídka poptávce – některé profese zcela chybí, nejsou zastoupeny, zastoupení některých naopak vysoce přesahuje reálnou potřebu pracovního trhu – absolventi pak složitě hledají uplatnění
 - Je žádoucí podpora stáží na příslušných pracovištích již v rámci studia – seznámení se s fungováním specifického pracovního prostředí jako je např. muzejní instituce
- Podpora sítí včetně podpory jejich internacionalizace
- Podpora inkubátorů a co-workingových prostor pro představitele kulturních a kreativních odvětví

- Podpora grantových programů mobility s cílem zajištění lepšího přístupu na zahraniční trhy

D) Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací

- Podpora infrastruktury: co-workingová centra (huby), kreativní inkubátory
- Podpora klastrů KKP
- Podpora inovací a výzkumu: důraz na podporu netechnologických inovací a nových, kvalitních, inovativních obsahů. Do rámce podpory inovací by měly být začleněny i projekty, jejichž výstupem nejsou jen patenty, ale také produkty a služby stojící na dalších pilířích duševního vlastnictví, kterými jsou autorské právo, ochranné známky a designová práva.
- Podpora prolínání inovací oblastí KKP s dalšími odvětvími (např. zdravotnictví, strojírenství apod.)

E) Zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií

- Digitalizace kulturního obsahu
 - Této oblasti by napomohlo jasné vymezení – Co je digitalizace kulturního obsahu v rámci oboru muzejnictví a jakým způsobem by měla probíhat? Problematická je stále neexistence základních koncepčních dokumentů jako je Národní strategie digitalizace kulturního obsahu, standardů pro tuto specifickou činnost v rámci oboru muzejnictví.
- Rozvoj produktů a služeb IKT s kulturním obsahem pro využití ve vzdělávání a cestovním ruchu
- Podpora vzdělávacích projektů zaměřených na počítačovou gramotnost
 - Podpora vzdělávacích aktivit ve vztahu k digitalizaci kulturního obsahu – specializovaná školení či rekvalifikační kurzy rozvíjející dovednosti zaměstnanců muzeí a galerií v této oblasti, definování základních standardů pro digitalizační práci, sjednocení terminologie, resp. přesné terminologické vymezení jednotlivých úkonů souvisejících s digitalizací kulturního obsahu
 - Vzhledem ke změnám, které se týkají nových technologií, je třeba vzdělávat zaměstnance muzeí v této oblasti – využívání nových technických zařízení či technologií souvisejících s muzejní praxí

F) Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích

- Podpora kulturních projektů zaměřených na propagaci důležitosti nízkouhlíkového hospodářství a podpora projektů šetrných k životnímu prostředí
- Podpora inovací v architektuře (nové materiály, energetická úspornost) a designu
- Podpora energeticky úsporné modernizace kulturní infrastruktury
 - V současnosti diskutované téma zejména u zahraničních institucí – muzea a jejich ekologická stopa, dopady jejich činnosti na změnu klimatu atd., což souvisí v oboru muzejnictví zejména s provozem depozitářů, resp. lze sem také zahrnout běžný provoz muzea či galerie s ohledem na zajištění vhodného klimatu v rámci provozu stálých expozic či krátkodobých výstav; možnosti financování rekonstrukcí muzejních budov s ohledem na snižování emisí či zřizování nových depozitářů, resp. adaptace budov původně určených pro jiný účel pro potřeby muzea

G) Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení a řízení rizik

- Podpora kulturních projektů zaměřených na propagaci přizpůsobení se změně klimatu
- Výzkum a inovace týkající se péče o kulturní památky

H) Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů

- Podpora kulturního dědictví včetně venkovských památek a využití brownfieldů
- Podpora sofistikovaných projektů kulturního cestovního ruchu beroucí do úvahy návaznou infrastrukturu, propagaci apod.
- Podpora kulturních aktivit v návaznosti na cestovní ruch jakými jsou festivaly či filmové lokace
 - Pokud bude tato aktivita v gesci ministerstva zemědělství – v rámci minulého období nemohly o podporu žádat příspěvkové organizace zřizované krajem, nebyly oprávněnými žadateli, což je v rámci kulturní oblasti problematické (např. v programu LEADER EU) – stejná činnost – veřejná služba nemohla být z programu podpořena jen kvůli jinému právnímu statutu poskytovatele. Nositeli kultury ve venkovském prostoru jsou často muzea, galerie, školy, domy dětí a mládeže zřizované krajem. Určité typy institucí své veřejné-neziskové služby přitom poskytují pro venkov, což si tvůrci podmínek zřejmě vůbec neuvědomili.

I) Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě

- Podpora kulturních projektů zaměřených na sociálně vyloučené skupiny a jedince
- Podpora projektů zaměřených na rozvoj mezikulturního dialogu
- Podpora projektů revitalizace deprivovaných oblastí a městské regenerace
 - Již nyní probíhají v rámci muzejních institucí aktivity vážící se k tomuto tématu – práce se specifickými návštěvnickými skupinami (senioři, rodiny s dětmi, tělesně či smyslově postižení, nezaměstnaní atd.); tuto činnost je třeba dále rozvíjet-podporovat – je zde žádoucí vznik metodických materiálů pro práci s těmito návštěvníky; téma sociální inkluze je stále aktuální a je třeba jej dále rozvíjet – kulturní instituce, resp. muzejní organizace mají pro tuto oblast zásadní potenciál

J) Posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy

- Zvyšování povědomí – propagace významu a potenciálu KKP pro růst, zaměstnanost a konkurenceschopnost
- Podpora mapování, analýz, strategií
- Podpora spolupráce napříč resorty a různými typy subjektů a představitelů veřejné, soukromé, akademické a neziskové sféry, zastřešujících a profesních organizací atd. (vznik platform, pracovních skupin atd.)
- Podpora projektů na budování kapacit pro státní a regionální organizace a neziskové subjekty
- Podpora projektů zaměřených na řízení, efektivitu, management, optimalizaci právních forem a

hodnocení kulturních organizací

- Zde je prostor pro rozvíjení nejen statistických metod pro sledování výkonnosti oboru muzejnictví – benchmarking muzeí (již probíhá na dobrovolné bázi v rámci jedné skupiny muzeí-zřizovaných ÚSC), ale také pro definování profesních a etických standardů muzejní práce, resp. zavedení registračního systému muzeí pro kvalitativní vymezení institucí typu muzeum (ochranná známka)
- Podpora důkladného výzkumu a vyhodnocení využití strukturálních fondů pro kulturu a KKP v současném programovém období

VE VYMEZENÝCH OBLASTECH PRO OBOR MUZEJNICTVÍ CHYBÍ:

Na podporu činnosti muzeí-galerií existuje program MK ČR k poskytování finančních prostředků investiční i neinvestiční povahy ze státního rozpočtu ve vymezených čtyřech oblastech, který se nazývá Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO). Program specifikuje možnost finanční podpory v oblastech A – D: A. Zabezpečení objektů, v nichž jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví, bezpečnostními systémy a mechanickými zábranami; B. Evidence a dokumentace movitého kulturního dědictví; C. Výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu; D. Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí. Vzhledem k úsporným opatřením státního rozpočtu však v rámci podpory získává finanční prostředky každoročně méně projektů i institucí. Tato tendence bude velmi pravděpodobně přetrvávat i nadále. Z dotačních programů SF bylo v minulém období možné financovat zejména rekonstrukce objektů muzeí a galerií včetně zřízení nových stálých expozic; podporovány byly také prezentační a vzdělávací aktivity muzejních institucí, a také digitalizace sbírkových předmětů. Co ale v dotačních programech SF stále chybí je **finanční podpora muzeí a galerií z hlediska jejich primárního poslání, což je práce se sbírkami**. Patří sem samozřejmě sbírkotvorná činnost muzeí, v tom zejména akviziční činnost a rozvíjení sbírkových fondů, a ochrana a uchovávání sbírek muzejní povahy.